

**JAMHURI YA MUUNGO WA TANZANIA
BARAZA LA MITIHANI LA TANZANIA
MTIHANI WA UALIMU DARAJA LA A**

634

STADI ZA KAZI

Muda: Saa 3.

MAJIBU

Year: 2019

Maelekezo

1. Karatasi hii ina Sehemu **A**, **B** na **C** zenye jumla ya maswali **kumi na sita (16)**.
2. Jibu maswali **yote** kutoka Sehemu **A** na maswali **mawili (2)** kutoka katika kila Sehemu **B** na **C**
3. Sehemu **A** ina alama **arobaini (40)** na Sehemu **B** ina alama sitini **(60)**.
4. Simu za mkononi **haziruhusiwi** ndani ya chumba cha mtihani.
5. Andika **Namba yako ya Mtihani** katika kila ukurasa wa kijitabu chako cha kujibia.

maktaba.tetea.org

SEHEMU A (Alama 40)

Jibu maswali yote katika sehemu hii.

1. Eleza kwa kifupi mambo manne ya kuzingatia katika upambaji wa nguo kwa kutumia rangi.

Kwanza, aina ya kitambaa kinachopambwa lazima izingatiwe kwani vitambaa tofauti hupokea rangi kwa namna tofauti.

Pili, rangi zitakazotumika lazima zichaguliwe vizuri kwa kuzingatia mtiririko wa mchanganyiko wa rangi unaopendeza na usiofutia macho.

Tatu, mbinu na aina ya upambaji kama kuchovya, kupaka au kuchora inapaswa kuwa bora na sahihi kulingana na nguo husika.

Nne, mazingira ya kufanyia upambaji yabaki safi na salama ili kuepusha kuharibika kwa nguo au kuchanganya rangi kwa bahati mbaya.

2. Onesha umuhimu wa upimaji katika somo la Stadi za Kazi kwa kutumia hoja nne.

Upimaji husaidia kubaini kiwango cha uelewa wa wanafunzi baada ya kufundishwa mada fulani.

Humpa mwalimu fursa ya kutathmini mbinu na vifaa vilivyotumika kama vimefanikisha lengo la somo.

Huwajengea wanafunzi hali ya kuwajibika na kujitahidi ili waweze kufanya vizuri.

Hutoa kumbukumbu ya maendeleo ya mwanafunzi ambayo hutumika kupanga masomo ya kurekebisha au ya ziada.

3. Bainisha faida nne za kutumia vifaa vya asili katika ususi.

- Vifaa vya asili hupatikana kwa urahisi katika mazingira ya jamii bila gharama kubwa.
- Ni rafiki wa mazingira kwani haviathiri mazingira baada ya matumizi.
- Husaidia kuendeleza mila na utamaduni wa jamii kwa kutumia mbinu za kienyeji.
- Huvutia wateja au watumiaji kutokana na ubunifu na muonekano wake wa kipekee.

4. Taja mambo manne ya kuzingatia katika kufaragua zana za kufundishia na kujifunzia somo la Stadi za Kazi.

- Kwanza, lengo la somo na mada inayofundishwa kuhakikisha zana zinaendana na malengo.
- Pili, aina na umri wa wanafunzi wanaofundishwa ili kuepuka kutumia zana hatari kwa watoto wadogo.
- Tatu, upatikanaji wa zana kwa urahisi na gharama nafuu kulingana na mazingira ya shule.
- Nne, usalama wa zana hizo kwa wanafunzi na walimu wakati wa matumizi darasani au uwanjani.

5. Orodhesha tahadhari nne za kuchukua wakati wa mazoezi ya kuimba.

- Wanafunzi wapumue vizuri na kwa mpangilio wakati wa kuimba.
- Wahakikishe wanakunywa maji kabla ya mazoezi ya kuimba.
- Waimbaji wapange sauti zao katika kiwango sahihi kisichoathiri koo.
- Mazingira ya mazoezi yawe safi, yenye hewa ya kutosha na yasiyo na kelele.

6. Eleza upungufu wa kutumia njia ya mhadhara kufundishia mada ya “Ushoni wa nguo”.

- Njia ya mhadhara humfanya mwanafunzi kukosa fursa ya kujifunza kwa vitendo, wakati mada hii inahitaji mazoezi ya mikono.
- Hupunguza ushiriki wa wanafunzi kwani mwalimu huzungumza peke yake bila kuwapa nafasi ya kufanya.
- Hufanya wanafunzi kuchoka au kupoteza umakini kwa sababu ya kukaa muda mrefu bila kushiriki.
- Haitoi nafasi ya wanafunzi kuonesha ubunifu wao binafsi wa kushona kwa mikono.

7. Taja madhara manne yanayoweza kutokea endapo kanuni za usafi na usalama wa chumba cha kupikia hazitazingatiwa.

Vyakula vinaweza kuchafuliwa na kusababisha magonjwa ya tumbo kama kuhara.

Moto au ajali za moto zinaweza kutokea kutokana na uchafuzi wa sehemu ya kupikia.

Kuvunjika kwa vyombo au kujeruhiwa kwa watekaji chakula kutokana na vitu visivyopangwa vizuri.

Kuwapo kwa harufu mbaya au kuvu sehemu ya kupikia kunakoweza kuhatarisha afya.

8. Eleza kwa kifupi mbinu nne zinazoweza kutumika kufundishia na kujifunzia dhana ya “Uimbaji wa solfa”.

- Mbinu ya kufundishia kwa kuimba mfano kwa kuiga sauti ya mwalimu.
- Mbinu ya kutumia ala za muziki kama kinanda kusaidea sauti za solfa.
- Mbinu ya vikundi kwa kugawanya wanafunzi na kuimba kwa sehemu.
- Mbinu ya mazoezi ya mara kwa mara kwa kurudia solfa hadi wanafunzi waweze kukariri kwa ufasaha.

9. Taja faida nne atakazozipata mwanafunzi kwa kujifunza fani ya utengenezaji wa mapambo mbalimbali.

- Kumpatia stadi za kazi za mikono zinazoweza kumsaidia kujipatia kipato.
- Hujifunza ubunifu na urembo wa mazingira ya ndani na nje ya nyumba.
- Hujifunza kutumia vifaa vya asili na vinavyopatikana kwa urahisi.
- Hufundisha uvumilivu, ustahimilivu na uangalifu katika kazi za sanaa.

10. Bainisha hasara nne zinazoweza kujitokeza iwapo mbinu ya majadiliano haitaandaliwa ipasavyo katika kufundishia na kujifunzia somo la Stadi za Kazi.

- Wanafunzi wanaweza kukosa mwelekeo na kuzungumza mambo yasiyoendana na mada.
- Wengine kushindwa kushiriki kutokana na woga au kujiona duni mbele ya wenzao.
- Kuwepo kwa upotevu wa muda ikiwa mjadala haujadhibitiwa vizuri.
- Kutokufikia malengo ya somo endapo mjadala utapotea nje ya mada.

SEHEMU B (Alama 30)

Jibu maswali **Mawili** katika sehemu hii.

11. Fafanua fani sita zinazopatikana katika sanaa za maonyesho.

Kwanza kuna uigizaji, ambapo watu hujifunza kuigiza hadithi, michezo ya kuigiza na maigizo ya jukwaani mbele ya hadhira.

Pili ni uimbaji, ambapo washiriki hujifunza kuimba nyimbo za aina mbalimbali kwa sauti na mdundo sahihi.

Tatu ni kucheza ngoma, ambapo washiriki huonyesha stadi za kucheza kwa kufuata midundo ya ala za muziki.

Nne ni masimulizi ya hadithi, ambapo mtu huwasimulia wengine hadithi za kuburudisha au kuelimisha.

Tano ni upigaji wa ala za muziki kama vile ngoma, filimbi, zeze au kinanda kwa lengo la kuimba au kucheza.

Sita ni maigizo ya jukwaani, ambapo vikundi vya watu huigiza hadithi na matukio mbalimbali mbele ya watazamaji kwa njia ya michezo ya maonyesho.

12. Chambua aina tano za mishono ya kutumia mikono na uoneshe kazi ya kila mshono.

Mshono wa kuchoma — hutumika kushona sehemu za ndani za nguo ili kuzipanga vizuri.

Mshono wa kupindia — hufanya kazi ya kumalizia ncha za nguo kama mikunjo ya suruali au shati.

Mshono wa kusokotwa — husaidia kuunganisha sehemu mbili za nguo kwa nguvu ili zisichanike.

Mshono wa kushona duara — hutumika kwenye mapambo au kufunga vifungo vya duara.

Mshono wa kufuma — hufanya kazi ya kuziba sehemu zilizochanika au kutengeneza mapambo kwenye kitambaa.

13. Eleza faida sita za kufuga wanyama.

Hutoa chakula kama vile maziwa, nyama na mayai kwa matumizi ya familia au kuuza.

Ni chanzo cha kipato kwa kuuza wanyama au mazao ya mifugo kama manyoya, ngozi na maziwa.

Huongeza rutuba ya ardhi kupitia mbolea ya samadi.

Huongeza ajira na shughuli za kiuchumi kwa wafugaji na wafanyabiashara wa mifugo.

Ni chanzo cha burudani na michezo kama vile mbio za farasi au kuku wa mapigano.

Huongeza hadhi ya jamii kwani watu huthaminiwa kwa idadi ya wanyama walionao.

SEHEMU C (Alama 30)

Jibu maswali **Mawili** katika sehemu hii.

14. Eleza umuhimu wa msingi wa utendaji, umakini na udadisi katika ufundishaji na ujifunzaji wa somo la Stadi za Kazi kwa kutumia hoja tano.

Huwezesha mwanafunzi kuelewa kwa vitendo badala ya kusikia tu hivyo kuongeza ufanisi wa ujifunzaji.

Humfanya mwanafunzi kuwa makini na kuhakikisha kila kazi anayofanya ni bora na salama.

Huongeza umakini wa mwanafunzi kwa kufuata taratibu na hatua zote za kazi kwa mpangilio.

Humjengea mwanafunzi tabia ya kuchunguza na kubuni njia bora zaidi za kutekeleza kazi.

Huwezesha mwanafunzi kujifunza kutokana na makosa yake na kuboresha kazi zake katika siku zijazo.

15. Chambua hatua tano za kufanya tathmini ya somo la Stadi za Kazi.

Kwanza ni kupanga malengo ya tathmini kwa kuainisha vipengele vya kupima.

Pili ni kuchagua mbinu na aina ya tathmini kama maswali ya mdomo, maandishi au vitendo.

Tatu ni kutekeleza tathmini kwa kuwapa wanafunzi kazi au maswali yaliyopangwa.

Nne ni kusahihisha na kuchambua matokeo ya kazi au maswali yaliyotolewa.

Tano ni kutoa mrejesho kwa wanafunzi na kupanga somo la kurekebisha kwa waliofanya vibaya.

16. Onesha umuhimu wa mbinu ya ziara katika kufundishia mada ndogo ya “Matengenezo ya baiskeli” kwa kutumia hoja sita.

Huwapa wanafunzi uzoefu wa moja kwa moja kwa kuona na kushiriki matengenezo ya baiskeli.

Huongeza ufahamu kwa wanafunzi kwa kuona vifaa halisi na namna vinavyotumika.

Huwafanya wanafunzi kuvutiwa zaidi na somo kwa sababu ya kutembelea mazingira mapya.

Humwezesha mwalimu kufundisha kwa vitendo badala ya maelezo pekee darasani.

Huwajengea wanafunzi stadi na ujasiri wa kufanya kazi za mikono wenyewe.

Hutoa fursa kwa wanafunzi kuuliza maswali ya moja kwa moja kwa mafundi au wataalamu wa matengenezo.